Troels Berntsen - Kapsejler 'hele livet'!

Af Jan Hovald Petersen

Troels Berntsen har sejlet kapsejlads en stor del af sit liv og er søn af en af Frederiksværks stolte sønner, Carl Viggo Berntsen, der både var aktiv for at skabe sejlklubben i årene op til klubbens start i1943 og klubbens første formand i tæt ved 30 år. Han var aktiv og kendt indenfor sejlsport og kendt for sine sejre i forskellige kapsejladser landet over - blev også som jeg kan huske det, kendt for at være en af skaberne af BB-jollen, en 4,5 m lang krydsfiner sejljolle, der blev udbredt i en del år i 1960-erne, men efterhånden blev fortrængt af OK-jollen og de nye plastikjoller af forskellige typer.

Troels er vokset op med sejlsport og kapsejlads bl.a. sammen med faderen og han har haft en lang sejladskarriere og sejlet mange præmier hjem – nu er han dog blevet tursejler, der glæder sig over den nye marina på Hanehoved – en god oplevelse, som faderen også fik i sine sidste år, da havnen blev åbnet.

Så navnet Berntsen er meget associeret til sejlklubben og havnen eller omvendt. Og Troels kan fortælle en stor del af historien.

Troels Berntsen foran klubbens-logo og ved interviewet foran pc-eren. Fotos: JHP

”Man kan sige, at jeg er født ind i sejlsport!”

JHP: Hej Troels. Vi er jo omtrent lige gamle, så vi kan nok få en god snak her foran pc-en. Hvordan kom du ind i sejlsport?

Ja, man kan sige at jeg er født ind i sejlsport ved at mine forældre havde en yawl. I årene 1944 – og 45 og de følgende år, havde vi yawlen, og den kom jeg jo ud med. Der er et billede, hvor jeg sidder i sådan en hoppegynge. Jeg var ikke mere end nogle måneder gammel, da det startede. Jeg voksede op med det.

JHP: Yawlen var hjemmehørende i Frederiksværk?

Jeg mener at den var hjemmehørende i Frederiksværk. Det var en ketch-lignende sejlbåd, men med mesanen bag rattet. Da den blev solgt, så strandende den ud for Ølsted strand. Det var en københavner, der købte den. Den lå så derefter fortøjet med en klods lige udfor ved kysten. Jeg kan ikke andet end huske det fra billeder. Det var noget af det første store skiv’ vi havde og hvor jeg var med ude at sejle.

Den første sejlbåd

Vi boede ude på Bjørnehoved oppe på bakken. Vi havde også sådan en lille 8 fods jolle, så blev der lavet sænkekøl og mast til den og den lå ude ved vandet udenfor, derude bag ved skinnerne. Jeg sejlede i den, jeg var vel en 5 – 6 år, og så kan jeg ihvertfald huske at jeg sejlede i den. Den havde latinersejl, men jeg kunne ikke rigtig svømme. Jeg var ved at lære at svømme, så hver gang jeg kom for langt ud og hvor der var dybt – jeg var kritisk og ville ud på det større hav – så havde min mor en klokke så ringede hun med den – Troels kom ind!

Den jolle havde jeg nogle år. Senere så blev mine forældre separerede. Det var i halvtredserne, så flyttede vi ind til Lyngby, og jeg skiftede skole og jeg blev meldt ind i som junior i Hellerup sejlklub.

Min far stammer fra Hellerup og voksede op i Hellerup. Så her fik jeg lært at sejle i Juniorbåd, det var en god tid, og der kom jeg i Juniorklubben og fik jeg lært at sejle. Det var med justits - med kæft, trit og retning. Det fik jeg lært i klubben og var der en 4 års tid, hvor vi sejlede hver onsdag. Vi havde også tirsdagssejladser, hvor jeg vandt en masse præmier. Og det endte med at jeg var oppe til Juniorprøve og blev fører i 1954 – det var jeg glad over og stolt af.

Juniorbåd – 15 m2, klinkbygget kølbåd 4,7 m lang, bruges stadig som træningsbåd bl.a. på Øresund

Så i 55 flytter vi tilbage igen og jeg skifter så skole og kommer i Frederikssund Private Realskole og da er min far gået over til at sejle jolle.

Min far begyndte at sejle Piratjolle inden BB-jollen kom frem og der blev jeg gast – jeg var en meget lille fyr, jeg vejede ikke så meget - og jeg havde en bror som også gastede for min far i Piratjollen. Far vandt en del præmier, da der skete en utrolig masse i de år med kapsejladser og stævner rundt i Roskilde og Frederikssund og Lynæs – i hele Roskilde Fjord og jeg kunne fortælle en masse om de mange kapsejladser, vi deltog i.

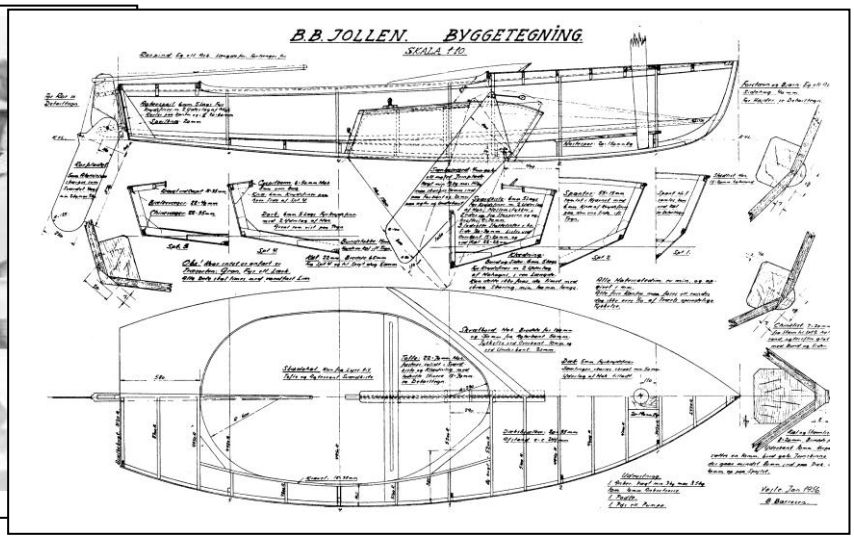

Carl Viggo Berntsen, der promoverer BB-jollen - bemærk sejlet!

BB-jollen kom allerede i 60-erne og Piratjollerne ligesom døde hen, den var blevet for tung og gammeldags. Min far han var sådan en der kunne alt, så han var i gang med gamle Måger, Piratjoller og så finder han ud af at lave en enmandsjolle, den nye BB-jolle. Det var en ny jolle til enmandssejlads med en mast uden barduner og vanter. Det var i kraft af min fars gode ven og sejlerven, bådebygger Børge Børresen og de fandt så ud af at lave en sådan jolle sammen og fabrikere den – det blev så til BB-jollen.

Børresen var også selv jollesejler og de var til mange stævner i Juelsminde, Vejle, Horsens og flere steder. De var en klike og det var mest min far der sejlede BB-jollen i starten, men senere blev der lige pludseligt mange BB-joller i kraft af at jolleinteressen voksede. Der er da mange i Jylland, der byggede selv udfra en tegning for selvbyggere. Der havde vi i sejlklubben faktisk en meget god tømrer N.P. Nielsen der byggede BB-joller her.

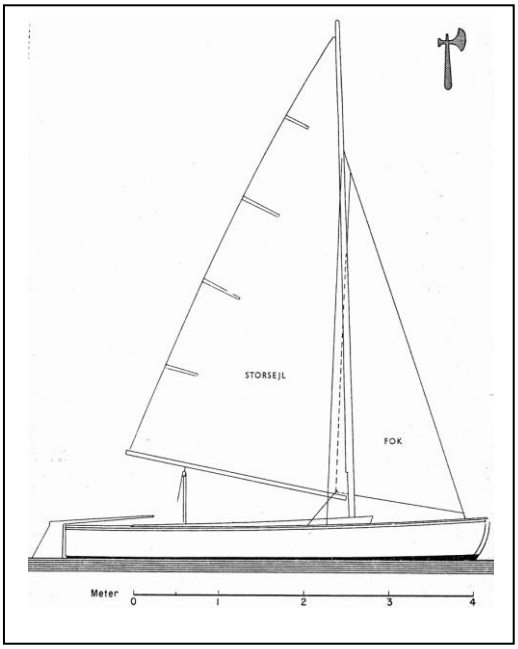

Piratjollen er en 'gammel' tysk designet træbåd - skabt tilbage i 1938 – bruges stadig til kapsejlads bl.a. af en kreds af seniorer, - i glasfiber(GRP), men også i træ!

Ja, Jeg fik den første BB-jolle nr 1. Den var lavet af birketræ – jeg blev god til at sejle den jolle, men jeg var alligevel for let, jeg kunne ikke klare min far og N.P. Nielsen, han blev danmarksmester flere gange, og min far blev også danmarksmester (Red: første officielle Danmarksmester i Juelsminde i 1959). De trænede jo herude på fjorden hver onsdag. Jeg havde stor glæde af den der BB-jolle og senere blev den fornyet til en af mahogni. Den var fin og også en N.P. Nielsen havde bygget – jeg opnåede dog nogle gode resultater, men en vild oplevelse vil du måske høre --- ?.

En uhyggelig sejler oplevelse

Nu går vi tilbage til den gamle jolle BB-1! Der var en kæmpe stærk episode med en skypumpe herude – udfor den gamle havn. Det har nok været i 1956. Det var en kæmpe kapsejlads, men jeg kan ikke huske om det var DM eller hvad det var? Vi har nok været en 36 BB-joller eller deromkring, og KDY var dommere – og det skete så ude ved Kulhusrenden ved Nordskoven. Jeg sejler ud med en lånt mast hvor sejlet havde svært ved at komme ned. Det sad fast i hulkelen. Vi starter op derude og der kommer et kæmpe tordenvejr. Midt under sejladserne må vi stoppe det hele for at ligge underdrejet og så kommer der en skypumpe! Jeg ser denne her skypumpe og beslutter: Nu skynder du dig at sejle ind. Jeg var den eneste der sejlede ind, de andre fortsatte med at ligge underdrejede derude. Jeg styrere ind men denne her skypumpe følger mig hele vejen ind LIGE I HÆLENE! Lige da jeg når havnemolen da suger den så op, så jeg kommer ind i en hvirvel – og der står folk inde på havnen der ser det! Båden laver en cirkel, - den snurrer fuldstændig rundt og kæntrer – og masten går ned i mudderet inde i havneindløbet og KNÆKKER og sejlet flækker – og dækket bliver revet op.

Jeg ved ikke om du skal tage alt det med?

JHP: Jo! Det lyder som en god beretning – om sejlads og natur og al det der!

Jeg svømmer så i land og båden bliver bjærget. Men denne her skypumpe, den går så videre. Først så spytter den vand ud oppe på vores lagerbygninger på trælasten (der hvor STARK ligger i dag) – så går den videre op på FALCK-stationen og tager hele taget – og så dør den ud. Jeg kan ikke huske hvilket år det var, men det kan man finde ud af. Jeg glemmer det aldrig!

JHP: Der blev du' konfirmeret' til havs!!

Ja!

4: Folkebåde

Jeg ved så ikke om ikke vi skal gå over til Folkebådene! Det var min far der – det der med BB-jolle dør ud på en eller anden måde – så får vi en Folkebåd og det var faktisk en stor oplevelse. Der sker mange stævner her på Roskilde Fjord i den tid og der har jeg og min far mange præmier fra den tid. Det var kapsejlads og kapsejlads!

JHP: Har du så en væg, der er fyldt med præmier?

Nej det har vi ikke mere. Det er efterhånden blevet fordelt .

Der går en masse år med det. Vi sejler bl.a. Hesselø Rundt – det er min far, der sejler og jeg er gast, og vi sejler mest inde på Øresund. Fra min læretid, der havde min mors bror også en Folkebåd, og han havde faktisk 2 til sidst, men han fik så skadet sin ryg, blev syg og døde af det, - men så passede jeg jo de både og så fik vi de 2 Folkebåde til Frederiksværk. D.v.s. den ene fik vi til Frederiksværk og den overtog min bror. Der gik så årene 50-erne og ind i 60-erne.

Så rejste jeg til Canada. Jeg havde fået en rygoperation og jeg mente, at jeg skulle tage den lidt med ro, jeg var jo smed af uddannelse og kom så over til Elvstrøm i Kokkedal og var på hans fabrik. Der lærte jeg faktisk at sy sejl.

Hans Fogh kom hjem til Danmark fra Toronto, hvor han havde et sejlloft, der gik vældig godt. Hans Fogh havde jo gastet hos min far i Piratjolle og han har jo haft sin karriere hos Elvstrøm. Jeg kom så derover til sejlloftet i Canada i 72 og blev beskæftiget med jollesejl. Jeg designede faktisk jollesejl i 4 år.

JHP: Til hvilke joller?

Det var nu mest til Laser-joller. Vi havde jo både Nord – og Sydamerika og vi producerede også så der kom sejl videre til England. Så jeg var fuldt beskæftiget med at lave jolle sejl derovre!

JHP: Så var det ikke dig der lavede de små bailere?

Nej, det var Poul Elvstrøm selv, der lavede bailere, - han var jo opfinder! Han har jo opfundet utroligt meget sejlerudstyr.

Hans Fogh har jo sejlet til Flying Dutchman-jollen og blev olympisk sejler. Jeg kan ikke huske årstallet. Men til hjælp for at huske har jeg har anskaffet den nye båd om sejlsport: ”100 år med med sejlsport”. Der står meget der!

JHP: Hvordan med BB-jollen. Var din far opfinder af BB-jollen eller kom det fra Børresen?

Nej, han ville godt i samarbejde med Børresen lave en moderne entype-jolle. Men jeg kan ihverfald huske at Elvstrøm sagde om den at det var en gammelmandsjolle. Den var for stor og tung.

JHP: Jamen, Piraten var meget tungere. Den var jo et eksempel på den gamle måde, man lavede både på med spanter og relativ tyk klædning af massivt træ.

Men så blev det jo finerens tid. Man spændte fineren op – og fugtede det nogle steder – og så limede det.

JHP: Var din far streng ved dig, da du voksede op? Sagde han, nu skal du ud at sejle o.s.v.?

Ja lidt, men streng vil jeg ikke sige. Selvfølgelig var det os selv, der måtte bestemme, hvad vi ville og far var god – han lærte mig mange, mange ting! Min far han turde noget, mange andre ikke kunne drømme om at gøre.

JHP: Jeg har jo set din far sejle til kapsejlads for år tilbage i Roskilde. Han sejlede frem og tilbage før start i BB-jolle, kan jeg huske. Der så jeg ham og BB-jollen første gang. Jeg sejlede i Pirat. Jeg husker det sådan at din far vandt BB-sejladsen.

Ja, for at tale om præmier nu. Han havde nok en 2700 præmier af sølvtøj og 'skidt og møg' som præmier. Og jeg har sejlet – hvor mange præmier hjem – jeg skal tænke mig om, og det er jo ikke så godt – jeg har nok sejlet en 24 – 25 år med min far og har vel fået ca. 900 præmier, mest sammen med min far.

JHP: Hvad fik han så af båd senere hen?

Fra Nordisk Folkebåd til IF - og til Rasmus 35

Da jeg kom hjem fra Canada, så skiftede vi fra Nordisk Folkebåd til IF (International Folkebåd), der er af glasfiber og polyester – da vandt vi nok de fleste af præmierne. Vi vandt i Nordisk Mesterskab 4 gange i træk! Vi blev inviteret til Marstrand, Marieholms Bruk i Sverige for at promovere IF'en og det var en af fars store succeser at få gjort Folkebåden international.

Vi vandt jo DM i IF'en flere gange dengang. Inde på sundet, da var der engang en storm under sejladsen, men vi vandt alligevel. Vi satte stormfok og rebede 7 omgange på storbommen og sejlede på trods af vejret – og vandt!

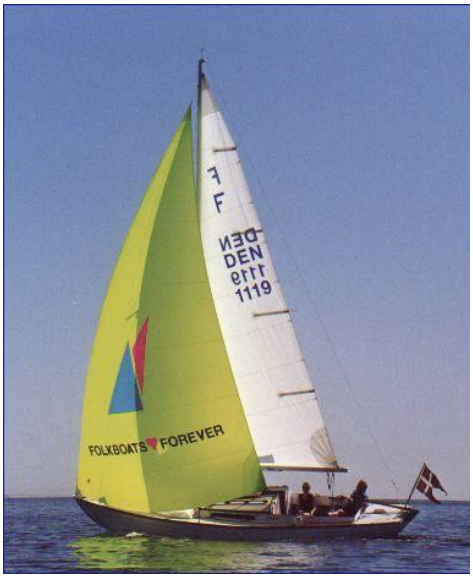

Folkebåd – her med tydelig glæde over båden: FOLKBOAT * FOREVER

Rasmus 35: Far skrev til mig i Canada omkring 1970, at han havde købt en Rasmus 35 (Hallberg-Rassy) og jeg vidste ikke hvad det var dengang.

Det var jo en langkølet båd – dejlig båd. En stærk båd. Den kunne gå på et skær og 'overleve'.

JHP: Sejlede han så kapsejlads i IF'en ved siden af?

Nej han solgte IF'eren og i Rasmus 35 sejlede vi til KDY's Jubilæumssejlads og vandt der.

JHP: Han havde ikke nogen anden båd efter den?

Nej, det var i 80-erne, - og da var min far ved at være nogle og firs år. Han var jo fra 1913!

Rasmus 35 – tegnet 1970. Stærk svensk konstruktion, egnet til både tur- og kapsejlads.

Frederiksværk Sejlklub stiftes

JHP: Han bliver jo formand for Frederiksværk Sejlklub i 1943, hvor han er med til at starte sejlklubben – og han er formand i næsten 30 år.

Han stiftede sejlklubben i 1943 og var formand i 30 år, hvorefter en Windfeld blev ny formand. Min far sad også i bestyrelsen af Dansk Sejlunion – jeg tror det var 24 år, han ville ikke sidde i 25, jeg ved ikke hvorfor.

JHP: Sejlede din mor med en gang imellem?

Ja, hun var med det meste af tiden, da vi havde Rasmus 35'eren. Vi sejlede bl.a. Sjælland Rundt flere gange i den periode. Da havde hun lavet mad m.m. til turen. Og så havde vi vennerne med ombord – vi havde fest ombord.

JHP: Har du så nogle fotos fra det der skete i 60-erne og 70-erne, som måske er interessante for klubarkivet? Sådan nogle, der har noget officielt over sig!

Der er nogle hvor han eller vi står på podiet med præmier! Typiske præmiebilleder! Men ikke som min onkel Ole Berntsen, der blev olympisk mester.

JHP: Da vi så kommer ind i 70-erne eller 80-erne hvornår fik du så din egen båd?

Hvornår var det? Jeg fik jo en salmonella-infektion i Canada og det gjorde mig meget syg og det gør det stadig svært at huske.

JHP: Skar du dig?

Nej, ved at spise en kylling. Den skulle have været ordentlig stegt. Men på en tur til Washington får jeg en Rasmus 35 at se udvendigt og indvendigt, da der stod en mand – den nye ejer – der gerne ville vide den frem. Da jeg var hjemme på et kort ophold i 1972

var vi i båden værter ved begivenheden Tall Ships ved Kvæsthusbroen. Vi slusede de der store sejlskibe ind i havnen via VHF-en. Og jeg kom hjem i 74 på visit og så sejlede vi Sjælland Rundt og vandt!

Da han kom op i 80-erne – en 84 – 85 år, han blev så ramt af grå stær og kunne ikke se godt. Min mor turde jo ikke sejle. Han besluttede så at sælge båden. Og det var lige før at man afviklede den gamle havn og flyttede til den nye. Han blev så opereret og fik synet igen. Men han ville ikke sejle mere – .

En HR 312 til den nye havn

Så spurgte jeg min søster, der er en god sejler, om hun kunne tænke sig at vi købte en båd sammen – og det gjorde vi så i 2002.

JHP: Kom den så herned i den nye havn?

Ja, en Halberg Rassy 312 'Søløven'. Jeg besluttede for mit vedkommende, at den skulle kun sejle tursejlads, selvom de vigtigste øjeblikke er AT VINDE! At få den rigtige vind og have heldet med sig – at få den rigtige chance og så vinde!

De store øjeblikke – AT VINDE!

JHP: Er det på sejrspodiet eller er det at komme over mållinjen – og vinde?

Det er jo også det at ens gaster, ens team – de skal sku' være hurtige og gøre som skipperen siger! Hvis de ikke gør det skal de sgu' ikke sejle kapsejlads – sejle med mig!

JHP: Jeg kan godt forstå at dine største øjeblikke er at vinde, og så at du prøvede kræfter med de stærke naturens kræfter – de stærke vinde og skypumpen!

Troels Berntsen klar ved kanonen til Standerhejsningen foråret 2013 – 3 gange lød skud'et!
Fotos: JHP

Og så er du jo i sejlklubben en kendt person – bl.a. for at kunne affyre kanonen f.eks. til Standerhejsningen?

Kanonen er en saluteringskanon

Det kom sig af – min far havde 2 brødre, Jannick og William – William havde 'Jernstøberen' i Frederikssund og lavede bl.a. stort støbegods. Kanonen, den fik min far til et jubilæum af min farbror fra støbningen der. Den har jeg så arvet fra min far.

JHP: Du har jo foræret kanonen til klubben. Og du vil ikke længere være 'Kanonér'. Nu skal man jo så finde en afløser for dig der så kan affyre kanonen lovligt - al det der med krudtopbevaring m.m. Og kanonen er jo et godt knald, der giver det vigtige ekstra, når der er store begivenheder som start af sæsonen og standernedhaling m.m.

Berntsen linjen er en vigtig lang historie for klubben. Den viser meget hvordan klubben er startet og hvordan man kom fra den gamle havn.

Far var jo en slider, en stor slider! I gamle dage – i den gamle havns tid. Men far var meget, meget imod, at man solgte den gamle havn for 5 millioner kr. Det var jo Handelsstandsforeningen, der ejede den gamle havn og far var medlem af Handelsstandsforeningen. Og han skabte faktisk den gamle lystbådehavn for sejlklubben, og han knoklede 'røven ud af bukserne' for at skabe en ny havn. Han gjorde alt hvad han overhovedet kunne! Men det lykkedes ikke! Det lykkedes ikke for ham! Og det var meget synd for min far.

Den nye havn ved Hanehoved

Da det så endelig lykkedes senere, så sagde han: Det er godt! Han var med ude i 'Søløven' at sejle på fjorden og han sagde – Havnen: Det er godt! Man havde i kommunen indset, at der måtte den nye havn til og det var godt. Min far havde jo tidligere opgivet det hele – han var gammel nu.

JHP: Jeg og mange med mig har stor respekt for de, der skabte denne nye havn – for Berntsen slægten her i Frederiksværk – for din far og for dig, som er med til at give sejlklubben sit omdømme.

Ja! Alt i den gamle havn var jo lavet på frivillig basis. Alt med broer og pæleramning og klubhus o.s.v. Og det var vi stolte over. Og meget er fortsat i den nye havn.

JHP: Jeg har jo ligget der som gæst i 1963 og var glad for, at der var en havn. Det er jo mange år siden, men historie tæller stadig for de unge, der gerne vil opleve hvordan det hele blev skabt.

Frederiksværk Havn i 1963. Bemærk bjerge af kul, ral, grus i baggrunden. Andre steder var slaggebjerge og skrot.

Piratjollen min er nr 4. båd yderst fra molehovedet.

Foto: JHP 1963

Ja, der er mange der har ligget der.

JHP: Du skal have tak for alle informationerne og et godt interview!

Selv tak – det handler jo om ca. 30 år med kapsejlads og så de sidste år fra 2002 om tursejlads!.

JHP

* Fotos uden oplyst ophav er hentet fra Internettet